

Uzasadnienie

Regionalny dyrektor ochrony środowiska zgodnie z delegacją ustawową zawartą w treści art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 i 1718 oraz z 2022 r. poz. 84) ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. W tej sytuacji posiada również kompetencje do zmiany przedmiotowego aktu prawnego.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Hopowo PLH220010 został ustanowiony zarządzeniem Nr 18/22 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 1 sierpnia 2012 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Hopowo PLH220010 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2012 r. poz. 3433). Następnie, zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 4 września 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Hopowo PLH220010 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2017 r. poz. 3218) ustanowiono nowy plan zadań ochronnych, a zarządzenie z roku 2012 utraciło moc.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku zrealizował m.in. następujące zadania związane z uzupełnieniem stanu wiedzy i monitoringiem przedmiotów ochrony:

- 1) Monitoring stanu ochrony siedlisk przyrodniczych 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska oraz 91D0 Bory i lasy bagienne w granicach obszaru Natura 2000 Hopowo PLH220010 (Ćwiklińska 2015),
- 2) Monitoring stanu siedliska oraz populacji strzebli błotnej w granicach obszarów Natura 2000 Hopowo PLH220010, Waćmierz PLH220031, Wilcze Błota PLH220093. Zadanie nr 1 Monitoring strzebli błotnej w obszarze Natura 2000 Hopowo PLH220010 (Wolnicki 2020),
- 3) Identyfikacja uwarunkowań hydrologicznych siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000 Hopowo PLH220010 (Przybylski, Słupecki 2015),
- 4) Raport z monitoringu trzaski grzebieniastej (*Triturus cristatus*) oraz jej siedliska na terenie obszaru Natura 2000 Hopowo PLH 220010 (Radawiec i in. 2014).

Po przeanalizowaniu zgromadzonych, bardziej aktualnych danych, uszczegółowiono uprzednio określone cele działań ochronnych uwzględniając wyniki przeprowadzonych badań, o których mowa powyżej. Ponadto, zmiana polegająca na doprecyzowaniu celów działań ochronnych wynika z zarzutów formalnych Komisji Europejskiej z dnia 9 czerwca 2021 r., zn. INFR(2021)2025 C(2021)2179, w sprawie obowiązku ustalenia precyzyjnych celów ochrony dla każdego obszaru Natura 2000.

Zgodnie z ww. stanowiskiem Komisji Europejskiej funkcja celów ochrony polega na określeniu, jaki stan gatunków i typów siedlisk na danym obszarze należy osiągnąć, tak aby obszar ten mógł przyczynić się do osiągnięcia ogólnego celu, jakim jest właściwy stan ochrony tych gatunków i typów siedlisk (art. 2 ust. 2 dyrektywy siedliskowej) na poziomie krajowym, biogeograficznym lub europejskim. Zgodnie z wykładnią przedstawioną przez Komisję Europejską aby spełnić tę funkcję, cele ochrony muszą być:

1. indywidualnie określone dla danego obszaru, tj. ustalone na poziomie obszaru;
2. kompleksowe, tj. obejmujące wszystkie gatunki i typy siedlisk będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty na mocy dyrektywy siedliskowej, które występują w obszarze Natura 2000;
3. indywidualnie określone dla przedmiotu ochrony, tj. jasno wskazywać konkretny typ siedliska lub gatunek na danym obszarze;

4. indywidualnie określone pod kątem pożądanego stanu ochrony, tj. wyraźnie określające stan, jaki typ siedliska i gatunek na danym obszarze mają osiągnąć; pożądaný stan musi być:
- ilościowy i mierzalny (cele ilościowe, które mogą być uzupełnione celami jakościowymi, takimi jak opis właściwego stanu siedliska lub struktury populacji), jak również raportowalny (umożliwiający monitorowanie);
 - realistyczny (uwzględniający rozsądne ramy czasowe i nakłady), spójny (umożliwiający zastosowanie takich samych atrybutów i wskaźników dla przedmiotów ochrony w różnych obszarach);
 - kompleksowy (atrybuty i cele powinny obejmować specyfikę danego przedmiotu ochrony i umożliwiać opisanie jego stanu ochrony jako właściwy lub niewłaściwy);
 - precyzyjne w odniesieniu do „utrzymania” lub „odtworzenia” stanu ochrony przedmiotu ochrony (odpowiedni poziom ambicji określający niezbędne środki ochrony);
 - odpowiadać ekologicznym wymaganiom dotyczącym typów siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I i gatunków wymienionych w załączniku II występujących na tych obszarach;
 - odzwierciedlać znaczenie obszaru dla zachowania lub odtworzenia, we właściwym stanie ochrony, typów siedlisk i gatunków.

Zatem, szczegółowe cele działań ochronnych określono na poziomie wskaźników stanu ochrony odpowiadających poszczególnym parametrom stanu ochrony w ten sposób, żeby były określone docelowe, wynikające z metodyki PMS GIOŚ, konkretne miary wskaźników.

Cele uszczegółowiono na podstawie Monitoringu stanu ochrony siedlisk przyrodniczych 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska oraz 91D0 Bory i lasy bagienne w granicach obszaru Natura 2000 Hopowo PLH220010 (Ćwiklińska 2015), Monitoringu stanu siedliska oraz populacji strzebli błotnej w granicach obszarów Natura 2000 Hopowo PLH220010, Waćmierz PLH220031, Wilcze Błota PLH220093. Zadanie nr 1 Monitoring strzebli błotnej w obszarze Natura 2000 Hopowo PLH220010 (Wolnicki 2020) oraz przewodników metodycznych dla siedliska 3160 (2012), 7140 (2012), 91D0 (2010 wraz ze zmianami z 2015), metodyki dla gatunku 6236 (2010 ze zmianami z 2021), SDF (październik 2020).

1. 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne

Podczas inwentaryzacji stwierdzono następujące gatunki charakterystyczne:

- w strefie toni wodnej: grzybienie północne *Nymphaea candida* 30%, pływacz zwyczajny *Utricularia vulgaris* 30%, rdestnica pływająca *Potamogeton natans* 30%.
- W strefie ekotonowej: torfowiec kończysty *Sphagnum fallax* 20%, siedmiopalecznik błotny *Comarum palustre* 10%, bobrek trójlistkowy *Menyanthes trifoliata* 10%, pałka wąskolistna *Typha angustifolia* <10%, czermień błotna *Calla palustris* <10%, torfowiec obły *Sphagnum teres* <10%, torfowiec wąskolistny *Sphagnum angustifolium* <10%.

Zbiornik wodny podlega naturalnym procesom sukcesyjnym (zarastaniu przez pło mszarne i wypłycaaniu). Miejsca płytsze kolonizuje turzycza dzióbkowata *Carex rostrata*. Próby stosowania zabiegów ochrony czynnej mogłyby zakłócić przebieg naturalnych procesów ekologicznych. W związku z tym nie planuje się czynności mających na celu poprawę wskaźników „rodzime gatunki ekspansywne” i „barwa wody” ze stanu niezadowolającego (U1) do właściwego (FV). Nie odniesiono się do wskaźnika kardynalnego „HDI” z uwagi na brak danych.

2. 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria* –*Caricetea*)

Założono utrzymanie wszystkich wskaźników i parametrów ocenionych jako właściwe (FV).

Liczba gatunków charakterystycznych jest właściwa (powyżej 6) i są to: torfowiec kończysty *Sphagnum fallax* 30%, turzyca dzióbkwata *Carex rostrata* 25%, siedmiopalecznik błotny *Comarum palustre* 15%, wełnianka wąskolistna *Eriophorum angustifolium* 10%, mietlica psia *Agrostis canina* 10%, żurawina błotna *Oxycoccus palustris* 10%, wąkrota zwyczajna *Hydrocotyle vulgaris* <10%, turzyca pospolita *Carex nigra* <10%, fiołek błotny *Viola palustris* <10%, wełnianka pochwowata *Eriophorum vaginatum* <10%, torfowiec tępolistny *Sphagnum obtusum* <10%, torfowiec wąskolistny *Sphagnum angustifolium* <10%.

Wskaźnik „pokrycie i struktura gatunkowa mchów” wynosi 70% i składa się głównie z torfowców. Wśród nielicznych mchów właściwych (łącznie około 10%) znajdują się: próchniczek błotny *Aulacomnium palustre*, płonnik cienki *Polytrichum strictum*, mokradłoszka zaostrzona *Calliergonella cuspidata*. Przy ocenie wskaźnika „stopień uwodnienia” wykazano dobre uwodnienie płatów torfowisk.

3. 91D0 - Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne

Podczas badań terenowych stwierdzono, że gatunki charakterystyczne występują mało obficie. Ich liczba (8 gatunków charakterystycznych: brzoza omszona *Betula pubescens* 35%, nercznica szerokolistna *Dryopteris dilatata* <10%, wełnianka pochwowata *Eriophorum vaginatum* <10%, żurawina błotna *Oxycoccus palustris* <10%, torfowiec frędzlowaty *Sphagnum fimbriatum* <10%, torfowiec błotny *Sphagnum palustre* <10%, torfowiec magellański *Sphagnum magellanicum* <10%, torfowiec nastroszony *Sphagnum squarrosum* <10%) spowodowała, że wskaźnik „gatunki charakterystyczne” oceniono niezadowolająco (U1). Siedlisko stanowi niewielki płat o wczesnym stadium rozwojowym (niepełne wykształcenie składu i struktury runa). W związku z tym nie można jednoznacznie przewidzieć składu gatunkowego, jaki się rozwinie, a tym samym zakładać poprawy wskaźnika do stanu właściwego (FV), tj. obecnych >60% listy gatunków charakterystycznych.

Stan niezadowolający (U1) wskaźników „gatunki obce geograficznie w drzewostanie” i „gatunki obce ekologicznie” wynika z występowania świerka pospolitego o pokryciu 10 %. W działaniach ochronnych zaplanowano usuwanie świerka w przypadku, gdy wyniki monitoringu wskażą na taką potrzebę, jednakże ze względu na małą powierzchnię siedliska oraz podleganie negatywnym wpływom z zewnątrz (m. in. obsiewanie się świerka), a także brak informacji kiedy ww. działania zostaną wykonane nie można z pewnością stwierdzić perspektywy czasowej osiągnięcia stanu właściwego (FV).

Inwentaryzacja wykazała dużą różnorodność gatunkową mchów torfowców, ale obniżone pokrycie, dlatego wskaźnik „występowanie mchów torfowców” otrzymał ocenę niezadowolającą (U1). Były to następujące gatunki: torfowiec frędzlowaty *Sphagnum fimbriatum* <10%, torfowiec błotny *Sphagnum palustre* <10%, torfowiec magellański *Sphagnum magellanicum* <10%, torfowiec nastroszony *Sphagnum squarrosum* <10%. W związku z miejscowo przesuszonym siedliskiem nie można jednoznacznie zakładać wzrostu pokrycia przez mchy torfowce, a tym samym poprawy wskaźnika do stanu właściwego (FV), tj. dominują w runie, normalne zróżnicowanie gatunkowe.

4. 6236 Strzebla błotna *Phoxinus* (= *Eupallasella*) *percunurus*

Stanowisko PLH220010_strzebla_1 było poddane wieloletniemu monitoringowi. W 2020 r. nie stwierdzono występowania tam strzebli błotnej. W tymże roku po raz pierwszy przeprowadzono badania w drugim zbiorniku znajdującym się w obszarze Natura 2000 Hopowo PLH220010, tj. na stanowisku PLH220010_strzebla_2 (złowiono 21 osobników). Sugeruje się przeprowadzenie ponownych badań, aby potwierdzić lub zaprzeczyć występowanie gatunku. Perspektywy zachowania gatunku są złe ze względu na małą liczebność oraz pojawienie się gatunku drapieżnego – szczupaka w zbiorniku poddanym monitoringowi (stanowisko PLH220010_strzebla_1). Zgodnie z oceną eksperta (Wolnicki 2020) obecność szczupaka wynika z celowego wsiedlenia go przez ludzi, zapewne nie wcześniej niż w 2016 roku. Negatywne wyniki połowu ryb w tym zbiorniku mogą już oznaczać nieobecność strzebli błotnej, chociaż pojedyncza próba jeszcze o tym definitywnie nie przesądza. Bez względu jednak na stan faktyczny, obecność drapieżnika skłania do uznania perspektywy ochrony strzebli błotnej na stanowisku PLH220010_strzebla_1 jako złych (U2), z analogiczną oceną ogólną;

pomimo nie budzącego zastrzeżeń stanu siedliska (FV). Przyczyną takiego poglądu jest brak skutecznych, antropogenicznych metod eliminacji szczupaka, bez wyrządzenia szkody innym mieszkańcom zbiornika wodnego, a także brak możliwości zapobiegania podobnym introdukcjom ryb drapieżnych w przyszłości.

Po opracowaniu wyżej opisanych zmian zapisów w obowiązującym PZO, zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zapewniono możliwość udziału osobom zainteresowanym i działającym w obrębie siedlisk w pracach nad tworzeniem projektu zmiany PZO. Niemniej jednak mając na uwadze zdrowie i bezpieczeństwo uczestników zrezygnowano ze spotkań stacjonarnych z Zespołem Lokalnej Współpracy, na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (...) (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095 z późn. zm.) Projekt zmiany zarządzenia wysłano do Zespołu Lokalnej Współpracy elektronicznie. W ramach współpracy nie wniesiono uwag.

Projekt został zaopiniowany przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, a zgłoszone uwagi zostały uwzględnione w treści projektu.

Informacje o zamiarze przystąpienia do zmiany planu zadań ochronnych zamieszczono w formie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku nr RDOŚ-Gd-WOC.6320.10.2021.AP.1 z dnia 15.11.2021 r. na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Gdańsku, na stronie internetowej RDOŚ w Gdańsku, przesłano do Starostwa Powiatowego w Kartuzach oraz Urzędu Gminy Somonino z prośbą o wywieszenie na tablicach ogłoszeń oraz ogłoszono w prasie (Obwieszczenie RDOŚ-Gd-WOC.6320.9.2021.AL.1 z dnia 15.11.2021 r.) Gazeta Wyborcza 23.11.2021 r.

Projekt zmiany zarządzenia udostępniono publicznie, zgodnie z art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 ze zm.), dalej ustawa OOŚ. Udział społeczny został zagwarantowany poprzez ogłoszenie informacji o możliwości zapoznania z projektem zmiany PZO oraz o możliwości składania uwag i wniosków do planu. Informacje powyższe zostały zamieszczone w formie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku nr RDOŚ-Gd-WOC.6320.10.2021.APT.3 z dnia 14.12.2021 r. na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Gdańsku, na stronie internetowej RDOŚ w Gdańsku, przesłane do Starostwa Powiatowego w Kartuzach oraz Urzędu Gminy Somonino oraz umieszczone w prasie (Obwieszczenie RDOŚ-Gd-WOC.6320.31.2021.AL.1 z dnia 15.12.2021 r.) Gazeta Wyborcza 21.12.2021 r.

W tym czasie wpłynęły następujące uwagi społeczne:

Pan Przemysław Pacewicz Nadleśnictwo Kolbudy (przemyslaw.pacewicz@gdansk.lasy.gov.pl)

Mailem z dnia 22.12.2021 zgłosił uwagi następującej treści: 6236 Strzebla błotna Phoxinus (=Eupallasella) percunurus. Użyto tam sformułowania „Perspektywy zachowania gatunku są złe ze względu na małą liczebność oraz wsiedlenie gatunku drapieżnego – szczupaka do zbiornika poddanego monitoringowi (stanowisko PLH220010_strzebla_1)” Z powyższego zapisu można wyciągnąć błędny wniosek, że dokonano tam wsiedlenia szczupaka. Informujemy, że Nadleśnictwo Kolbudy nie dokonywało wsiedlenia szczupaka, ani też nie ma wiedzy, aby tego typu czynność została dokonana przez kogoś innego. Pojawienie się szczupaka w niniejszym zbiorniku jest prawdopodobnie procesem naturalnym (zawleczony np. przez ptaki) i uważamy, że należało by to podkreślić używając np. tego typu sformułowania: „Perspektywy zachowania gatunku są złe ze względu na małą liczebność oraz pojawienie się gatunku drapieżnego – szczupaka do zbiornika poddanego monitoringowi (stanowisko PLH220010_strzebla_1” Wnoskujemy o dokonanie w/w korekty pisarskiej w treści zarządzenia.

W nawiązaniu do powyższego, uwagę uwzględniono formułując zapis uzasadnienia w następujący sposób: „Perspektywy zachowania gatunku są złe ze względu na małą liczebność oraz pojawienie się gatunku drapieżnego – szczupaka w zbiorniku poddanym monitoringowi (stanowisko PLH220010_strzebla_1). Zgodnie z oceną eksperta (Wolnicki 2020) obecność szczupaka wynika z celowego wsiedlenia go przez ludzi, zapewne nie wcześniej niż w 2016 roku. Negatywne wyniki połowu ryb w tym zbiorniku mogą już oznaczać nieobecność strzebli błotnej, chociaż pojedyncza próba jeszcze o tym definitywnie nie przesądza. Bez względu jednak na stan faktyczny, obecność drapieżnika skłania do uznania perspektyw ochrony strzebli błotnej na stanowisku PLH220010_strzebla_1 jako złych (U2), z analogiczną oceną ogólną; pomimo nie budzącego zastrzeżeń stanu siedliska (FV). Przyczyną takiego poglądu jest brak skutecznych, antropogenicznych metod eliminacji szczupaka, bez wyrządzenia szkody innym mieszkańcom zbiornika wodnego, a także brak możliwości zapobiegania podobnym introdukcjom ryb drapieżnych w przyszłości.”

Powyższe nie wskazuje, kto jest odpowiedzialny za pojawienie się szczupaka w zbiorniku, niemniej jednak, w ocenie tut. organu, zgodnie z oceną ekspercką, należy podkreślić, że obecność szczupaka wynika z działalności ludzkiej i jakie konsekwencje dla strzebli błotnej niesie jego obecność.

Nadleśnictwo Kolbudy

Pismem ZG.7210.7.2021 z dnia 10.01.2022 r. nie wniesiono uwag do proponowanych zmian.

Regionalna Dyrekcja lasów Państwowych

Pismem ZO.7210.15.2021 z dnia 10.01.2022 r. nie wniesiono uwag do proponowanych zmian.

Ponadto, zgodnie z art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 ze zm.) projekt planu zadań ochronnych zamieszczono w publicznie dostępnym wykazie danych ekoportal.gov.pl (pod numerem karty 8/2022).

Projekt zarządzenia został uzgodniony, w trybie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2022 r. poz. 135) z Wojewodą Pomorskim, pismem nr PN-I.0041.11.2022.MK z dnia 29.03.2022 r. Po uzgodnieniu projektu z Wojewodą Pomorskim poprawiono błędy redakcyjne i techniczne w jego treści.